

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 48.

V Ljubljani, v soboto 3. septembra 1898.

Letnik III.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah ob 11. uri dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 8 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

4000.

Primarij dr. Gregorič in kurat Koblar sta bila obsojena od deželnega odbora kranjskega, kakor smo že poročali, da morata odstopiti od „Slov. Lista“. Ne vemo, če se bode ta imenovana gospoda pritožila na deželni zbor. Prav bi pa bilo, da nastopita to pot, ker vsaka obsodba krati osebno čast obsojenčev, čast je pa najvišje blago človeško. Treba je tudi, da se položaj pojasni, osobito, ker nastopa tožnik in sodnik v jedni osebi in da se bode vedelo, koliko sodbode smejo pričakovati deželni uradniki sploh.

Ukor deželnega odbora se utrjuje z razlogom, da je „Slov. List“ žalil deželni odbor kranjski in njega člane.

„Slov. List“ zastopa jasno in dosledno program vseslovenskega shoda, to je oni program, katerega so tudi slovenski člani deželnega odbora podpisali. Kako je tedaj mogoče, da bi bil deželni odbor od lista razžaljen, ako je vseslovenski program vestno izvrševal? List gotovo ni imel namena žaliti deželni odbor; ako se pa deželnemu odboru dozdeva, da je bil razžaljen — na dan z razžalitvijo, in ves slovenski svet naj bo sodnik, je-li dotična točka taka, da je mogoče z njo biti razžaljen. Znabiti je pa „Slov. List“ le grajal kak napačni korak, kateri nasprotuje obče slovenskemu programu. V tem slučaju vprašamo: kdo je zaslužil ukor?

Drugi oddelek ukora se pa naslanja na trditev, da so bili posamezni člani deželnega odbora razžaljeni. No, ta trditev je, odkrito rečeno, neresnična, ker list ni v nobenem slučaju vzel deželnega odbornika kot tacega za predmet svojega razmotrivanja, grajal je pa odločno vseslovenskemu programu nasprotujoče korake posameznih oseb, ki slučajno sede tudi v deželnem odboru, in baval se vsled tega največ z dr. Tavčarjem iz itak že znanih razlogov.

Dr. Tavčar je zemljiški posestnik, advokat, starosta „Sokola“, načelnik „Narodne Tiskarne“, „Dramatičnega društva“, šefredakter „Slov. Naroda“, in je tudi dež. odbornik. Pri vseh teh službah in dostojanstvih je pa dr. Tavčarju kot dež. odborniku najmanj očitati, ker se s tem poslom baje najmanj peča, in ker tudi o tem poslovanju javnost ničesar ne izve. Vprašamo: Jeli deželnega odbornika dr. Tavčarja čast razžaljena, ako se njemu, posestniku na Visokem, soobčani ne klanjajo in ga ne uvažujejo? — ako kot advokat pravdo zgubi in je nasprotni kolega nadvladal? — ako mu vsi deležniki „Narodne Tiskarne“ ne zaupajo, oziroma, ako ve čina upisanih članov „Sokola“ njegovega ljubkovanja z Nemci ne odobruje? itd. Sicer je pa isti dr. Tavčar tožil „Slov. List“, da ga je razžalil na časti, a sodišče se je preverilo, da to ni bila istina, ter je izreklo, da dr. Tavčar ni bil razžaljen. Česar mu nepristranski sodniki niso priznali, priznali si je dr. Tavčar sam!

V deželnem odboru sedi petorica članov in tamkaj je nastopil dr. Tavčar kot tožnik proti dr. Gregoriču in kuratu Koblarju — in ostal je zajedno nijin sodnik! Jeli to še kje drugod mogoče, kot pri nas, pohlevnih Slovencih? Bi li ne bilo vsaj dostojno, da bi se bil kot tožnik umaknil od posvetovanja in prepustil sodbo — mirno, trezno, objektivno sodbo drugim? — No,

tega on ni storil in prišel je na dan ukor, — s tem se je pa dr. Tavčar osvetlil za vse večne čase pred slovenskim svetom! V imenu politiške svobode, pravičnosti in poštenja, obsojati mora slovenski svet tako postopanje. Tako izvaja voditelj svobodomislecev svoj program! S tem korakom je obsodil le samega sebe in pokazal pred vesoljnim svetom, kaj da je!

Prepričani smo, da je ukor namenjen le „Slov. Listu“, ker se prepoveduje za prihodnje sodelovanje pri tem listu, a s tem ne bomo uničeni — to zagotavljamo nasprotni gospodi. Nasilstvo rodi naravnim potem nasprotstva. Za vsakim prepodenim udeležnikom našim stoji danes še deset družih! To naj si zapamtijo oni, katerim je list, ki se bori neodvisno za svetinje slovenskega naroda, trn v peti.

Sicer pa vprašamo javno: Jeli to dostojno, da je član deželnega odbora, dr. Tavčar, šefredakter listu, kakeršen je „Slov. Narod“, in da v njem deželni odbornik gladi pot ukrepom, kakor je bil zadnji? Prav le ta list je dosledno preganjal osebe in ne stvar. O tem pričajo nešteti članki proti vsaki osebi, katera ni trobila v gorjanski rog dr. Tavčarja in njegove klike. Prav po „Slov. Narodu“ prišla je, kakor ves slovenski narod ve, podivjanost v naše javno življenje in posebno v slovensko časopisje; in prav od onega časa, kar upliva dr. Tavčar na „Slov. Narod“, odlikuje se ta list s surovimi napadi na osebe.

Ker so pa videli, da s takimi napadi niso uničili našega lista, naskočili so osebno svobodo, kar jasno kaže, v čem obstoja plemenitost njihove „svobodne duše“. Tako svobodo je okušal naš narod v srednjem veku, a kakor se kaže, vračajo se časi. Kdo bi bil mislil, da bode že v letu 1898 satira „4000“ Neveseckemu postala — program!

Vseslovenski delavski shod.

Pripravljalni odbor je izbral posamne poročevalce, da sestavijo resolucije, o katerih se bo sklepalo pri shodu.

V slavnostnem zboru izreko delavci svojo udanost našemu cesarju.

Takoj po tem zborujejo delavski zastopniki vseh slovenskih kršč. soc. organizacij o vodilnih načelih, o političnem položaju, o izpolnitvi delavskega varstva in o gospodarski organizaciji. Resolucije se glase:

Načela.

Delavci krščansko-socijalnega mišljenja, zbrani pri vseslovenskem delavskem shodu v Ljubljani dne 18. septembra 1898:

1.) zahtevajo preosnovo človeške družbe v krščanskem smislu, ker spoznavajo načela socijalne demokracije kot napačna in celo nezmožna pomagati delavski bedi, v katero jih je zapeljal liberalizem.

2.) izjavljajo svoje trdno prepričanje, da socijalizem socijalnih demokratov ni nič drugega kot liberalizem proletarijata, ki se razločuje od liberalizma buržoazije le v tem, da vklepa tudi gospodarsko delovanje državljanov v jarem absolutistične države.

3.) zatrjujejo, da državo zahteva človeška pamet, in da država ni slučajen proizvod materialističnega razvoja v človeštvu.

4.) vidijo v državi le neko moč v varstvo in podporo človeškega blagostanja in delovanja, ne pa zadnji namen človekovega delovanja na zemlji.

5.) izražajo svoje prepričanje, da je državna oblast od Boga, da je za svoja dela Bogu in družbi odgovorna in za to zametuje nauk socijalnih demokratov, ki hočejo to oblast izpodnesti in jo nadomestiti z diktaturo proletarijata v smislu vseomogočne materialistične države.

6.) zametuje kot kriva in škodljiva tri osnovna načela socijalizma, ki so: materialistično-atomistična osnova človeške družbe, centralizem vsega gibanja in delovanja in komunizem vsega zunanjega imetja, ter stavijo tem nasproti svoja vodilna načela: človeška družba osnovana na podlagi krščanskega moralnega reda, strokovna stanovska sestava države in pametna, pravična razdelitev narodnega premoženja med posameznike.

Politika.

V političnem oziru si ohranjajo svojo popolno nezavisnost od kakeršnega koli lista, društva, odbora ali kake stranke, ker imajo v politiki svoj sam po sebi dani namen, — namreč družbeno preosnovo po krščanskih načelih z vzajemnim sodelovanjem vseh krščanskih držav. Spoznavajoč, da je v Avstriji vspešno socijalno-politiško delovanje nemožno, dokler se zatiranim narodom, pred vsem najbolj zatiranemu slovenskemu in hrvatskemu narodu, ne dajo popolno in neskračeno njihove pravice, zahtevajo, da se to kot nujni predpogoj vsake socijalne preosnove zgodi čim najpreje in zato v tem oziru podpirajo vse, ki se bore za ravnopravnost avstrijskih narodov. Z veseljem pozdravljajo ustanovitev obrambnega društva: „Naša straža“. Glavno oviro ravnopravnosti vidijo v centralističnih liberalnih političnih načelih in v premoči ogerske polovice. Zato sodijo, da je boj nasproti liberalizmu nujno potreben in da je prav tako nujno potrebno varovati našo državno polovico ogerskega nasilja. Pot, po kateri se more vspešno biti ta boj, je sprememba državnega zbora, ki naj se voli po splošni, jednaki in tajni volilni pravici.

Posebej zahtevajo kot Slovenci:

- a) Politiško in kulturno zjedinenje Slovencev s Hrvati;
- b) nadsodišče v Ljubljani;
- c) slovensko vseučilišče v Ljubljani.

Delavsko varstvo.

V izpolnjenju delavskega varstva v naši državi zahtevamo vse, kar izraža naš program, sklenjen leta 1895. in 1896. Posebej pa to-le:

1.) Ne da bi se odrekli splošnemu osemurnemu delavniku, zahtevamo, da se v vseh onih podjetjih, v katerih se vzdržuje enajsturni delavnik, uvede deseturni delavni čas. Izvzeti so rudokopi in delavci po kemičnih in sploh zdravju in življenju škodljivih podjetjih, za katere naj se uvede osemurni delavnik.

2.) Ker je akordno delo mnogo vzrok slabim plačam drugih delavcev in ker je isto vsled na-

pornega značaja zelo škodljivo zdravju delavcev, zahtevamo da se popolno odpravi.

3.) V dosego uredbe delavskih plač naj se zasnujejo odbori, ki naj skupno z delodajalci oziroma njihovimi zastopniki urejujejo to vprašanje. Ti odbori naj imajo javno pravno moč in varstvo.

4.) Da se pravično poravnajo vsa nastala nerazmerja in prepriji mej delavci in delodajalci, uvedo naj se po vseh okrajih, kjer biva več delavcev, in se nahajajo večja podjetja, zakonito že uvedena obrtna sodišča.

5.) Preosnuje naj se obrtno nadzorstvo in sicer tako, da bode vsaj na vsakih 20.000 delavcev eden obrtni nadzornik in dva podnadzornika. Obrtno nadzorstvo naj sestoji dve tretjini iz delavcev. Obrtno nadzorstvo plačaj država.

6.) V poizvedbo razmer in števila delavcev naj se zasnuje delavski statistični urad.

7.) Zboljšajo naj se bolniške blagajne in zavarovalnice proti nezgodam tako, da se zagotovi vsakemu delavcu v slučaju bolezni kot podpora popolna visokost njegove plače, brezplačna zdravila in zdravnik, katerega naj si voli vsak bolnik po svoji volji, vendar za jedno bolezen samo jednega.

Zavarovalnica proti nezgodam naj zagotovi vsakemu popolnemu poškodovancu za vse življenje rento v visočini njegove plače. Istotako naj bodo obvezane skrbeti za vse rudokope in topivce bratovske skladnice, katere naj tudi spopolnijo preskrbovanje starih in onemoglih delavcev tako, da jim za te slučaje zagotovijo pošteno penzijo, ob kateri jim bode omogočeno človeški živeti. Penzija pri skladnicah znašaj višino celega zaslužka.

8.) V izvršitev in najvišje nadzorstvo socialno-politiških zakonov in odredb naj se zasnuje v Avstriji delavsko ministerstvo.

Ker so človeškemu zdravju posebno škodljiva slaba, zaduhla, kakor premajhna in pretemna stanovanja, zahtevamo, da se po okrajnih zdravstvenih komisijah strogo nadzirajo stanovanja v onih krajih, kjer skupno dela in biva veliko delavcev. Proti brezvestnim posestnikom beznic naj se vpelje stroga kazen.

9.) Omeji naj se žensko delo po tvornicah le na taka dela, ki niso škodljiva ženski naravi. Otroško delo naj se popolnoma prepove, onim mladeničem, ki so nad štirinajst in pod šestnajst let stari, naj se delo olajša z dve uri krajšim delavnikom in se jim sploh nalaga le primerno delo.

Danajšnji sestanek slovenskih krščansko-socialnih delavcev v Ljubljani sklene, neizprosno uporabiti vsa zakonita sredstva v dosego popolnega delavskega varstva in razširjati med delavci socialno-politične ideje, temeljujoče na krščansko-socialni program.

Gospodarska organizacija.

Sljedeče točke navajamo kot najnujnejše za izvršitev gospodarske organizacije delavcev:

1.) Ustanovi naj se v najkrajšem času delavska podporna zadruga za starost in onemoglost, ki razteza svoje delovanje po vseh slovenskih pokrajinah.

2.) Ustanovi naj se v vsakem večjem okraju, kjer je veliko delavcev, delavska stavbena zadruga.

3.) Ustanovi naj se delavska hranilna zadruga s podružnicami, v katerih bi se lahko hranilo v malih tedenskih doneskih. Zavezati bi se morala vsa delavska društva vlagati svoje denarje v njo; iz nje bi dobivali zopet kredit, ko bi pričeli kako gospodarsko podjetje.

4.) V krajih, kjer je potrebno, naj se ustanove konsumna društva.

5.) Ustanovi naj se posredovalnica za delo.

6.) Od države, dežele in občin zahtevamo, da nas podpirajo pri tem gibanju.

Tisek.

a) Pozdravlja oba slovenska krščansko-socialna delavska lista, „Glasnik“ in „Delavski prijatelj“, izražajo željo, naj bi se čim najkrepkeje razvijala in naj bi se za štajarske delavce ustanovil poseben list, ki najbi vzlasti zastopal rudarje in topivce.

b) Krščansko-socialni listi avstrijski bodite med seboj v vedni dotiki. V ta namen naj stopita naša slovenska lista v zvezo z drugimi, vzlasti slovanskimi listi naših načel.

Društva.

Vsi Slovenci krščansko-socialnih načel smo jedna celota. Zunanji izraz ti celotnosti bodi „Slovenska“ krščansko-socialna zveza v Ljubljani, ki spajaj vsa nepolitiška društva našega mišljenja, ustanavlja nova, kjer so po trebna, podpiraj ustanovljena, s svetom in dejanjem vodi vse, vzlasti v gospodarsko organizacijskih stvarih. Po zvezinem prizadevanju naj se jednotno vrše shodi vseh krščansko-socialnih društev. Po potrebi naj se ustanavljajo strokovna društva. Vidno znamenje zvezino je njena zastava.

Delavski sklad.

V socialno-politiške namene se osnuje „delavski sklad“ v Ljubljani, ki ga upravlja odbor „Slovenske krščansko-socialne zveze“. Ta sklad se zbira samo iz prostovoljnih doneskov.

Izvirni dopisi.

S Primorskega, 1. septembra. Narodno delo dr. Tavčarjevo gre torej v cvetje. To delo se kaže v napadih na osebe in če kdo reaguje na to, igra Tavčarjevo glasilo vlogo preganjanega in britko toži o „osebnostih.“ Torej niti reagovati se ne sme, če se kdo dolži nepoštenja, kakor se je dolžila Vaša večina v okrajni bolniški blagajni ljubljanski, a se je potem pokazalo, da je nepoštenost bila v „Narodovem“ taboru. Molčati se mora, če se napada zdravniška čast dr. Gregoričeva in se Gregoriču in Kobljarju odjeda deželni kruh. Molčati se mora, častiti dr. Tavčarja kot malika in ležati v prahu pred njim. Če se tega ne stori, niste za narod ničesar storili, nimate nobenih zaslug več. Da je to res, kaže nam tudi surovi napad dr. Tavčarjev na g. Andreja Gabrščka. Koliko je ta mož storil za slovenski narod, ve vsakdo, ki se ukvarja s politikom. In vendar dr. Tavčar tudi njemu ni prizanesel, ki je, kakor mi znano, brez noviča nagrade bil od leta 1884—1889. stalen, odličen sotrudnik „Slov. Narodu“. Gosp. Gabršček je na Goriškem pričel boj za slovensko uradovanje. Izbojeval je kazenske slovenske zapisnike, izbojeval je slovenske razsodbe v konfiskacijskih rečeh, slovenske obravnave, od višjega deželnega sodišča slovenske razsodbe (od tedanjega ministra Schönborna), slovenske napise na vseh vratih, tudi proti laškemu pečatu je nastopil najostreje. Znani so njegovi boji za slovensko poroto in edino njegovim nastopom — pozneje s podporo poslancev — se je zahvaliti, da je sedaj boljše... Ali je čudno, da vsled takih napadov tudi pri nas na Primorskem vedno bolj prodira prepričanje, da je „Narod“ list, ki ima sedaj samo namen spravljati v svet dr. Tavčarjeve osebnosti. Tak list mora slovensko razumništvo odločno odkloniti, kakor tudi moža, ki se je časih pridno vojeval za slovenske pravice, a sedaj išče samo sebe in pokvarja vso narodno politiko. Treba je odločno nastopiti! Resno moramo misliti izvenkranjski Slovenci na to, da dobimo pošten dnevnik v Ljubljani. Prvi korak za to pa bode, če bomo pričeli pošiljati „Narod“ nazaj v „Narodno ti-skarno.“

S Koroškega 30 avg. Mnogo so pričakovali od dijaškega sestanka vsi, ki ljubijo zares svoj narod, ki ljubijo mir in slovo mej brati. Žal, da so bili vsi ti neprijetno iznenadeni. Kaj pa je, ali bi vsaj moral biti namen vsedijaške organizacije? Pač ne drug, nego ta, da se doseže skupno delovanje vseh akademikov, ali recimo dijakov; bogoslovci po „Narodu“ ne spadamo strogo med akademike (smo nekako peto kolo, — dasi je pozivljaj isti „Narod“ pred shodom, naj se ga posebno bogoslovci udeleže v obilnem številu) Medicinci, juristi, filozofi, bogoslovci — vsi se naj bi združili pod geslom našega presvitlega vladarja: „Z združenimi močmi!“ Toda, česar smo tako željno pričakovali, to se ni zgodilo — shod svojega namena ni dosegel. Premišljal sem mnogo o tem, zakaj

se je pravo za pravo razdrlo nameravana sloga. Ne pridem do drugega rezultata, nego da je uničila naše nade mejsebojna mržnja „Slovenijanov“ in „Daničarjev“. Gospoda, zakaj niste hoteli vsprejeti v resolucijo besede „krščansk“? Zakaj ste se ji tako protivili? Ali nam niste pisali v pismih, s katerimi ste nas vabili na shod, tako-le: „Tudi mi stojimo na krščanskem stališču!“ Edino le mržnja proti „Danici“ vas je zapeljala, preslepila. Ko bi bil staval isti predlog kakor ga je „Daničar“, kak „Slovenijan“, stavljam, da bi ga bili navdušeno vsprejeli.

Toda, ali ste se morda ženirali navzočega „voditelja Slovencev“, dr. Tavčarja? No, duhovit je hotel biti gospod doktor tudi pri tej priliki. Ko je akademik Lončar dejal, da imamo preveč veselice in slavnosti, ki stanejo mnogo denarja, takrat se je oglasil naš Ivan in pripomnil: „Kaj pa božja pota?“ G. doktor, teh besed vam ni narekavalo nič drugega, nego brezmejna mržnja do vsega, kar je v zvezi s krščansko vero. Torej veselice in božja pota — to je v vaših očeh isto! Sploh se pa g. Lončar ni izrekel zoper vsako veselico, temveč je le grajal preobilico veselice. Ko bi šel kmet 10krat na leto na božjo pot in bi pri tem zanemaril gospodarstvo, grajal bi ga vsak pameten človek.

Vsedijaški shod nas torej ni zjedini. Žal, stokrat žal! Gospoda, prvi in glavni pogoj je, da hočemo delovati skupno, da nočemo nobenega strankarstva. Vrnimo si medsebojno spoštovanje in spoznavajmo se! Čim bolje se bomo spoznavali, tem jasnejše bomo uvideli, da smo mnogo boljši, nego mislimo drug o drugem. In če bo narod videl, da se mej seboj spoštujemo, spoštoval nas bo tudi on. — Tiste pa, ki morda mislijo, da zija mej vero in vedo nepremostljiv prepad in so zato nasprotniki sloge, tiste prosim: Proučite tudi knjige, pisane od zares krščanskih mož v obrambo verskih resnic. Večnih resnic ne omaje nobena protivna veda, prava veda pa jih obdaje z vedno lepšim svitom. Bogoslovec.

Politiški pregled.

Položaj. O posvetovanju avstroogerskih ministrov glede nagodbe se ne ve nič zanesljivega. Jasnost bode morda prinesel 26. september, ko se bode sešel državni zbor, da reši nagodbo. Ker je Ogerska gotovo skrbela, da dobi vse ugodnosti zase, — čuje se celo, da se predloži državni zboru pogodba pod nespremenjenimi pogoji, bode v državnem zboru gotovo prišlo do viharjih prizorov. Nemci bodo nadaljevali obstrukcijo, ker se jim ne bode priznalo nemškega državnega jezika.

Proslavi cesarjevega jubileja na dvoru bodo dne 29. novembra do 2. decembra prisostvovali: ruski veliki knez Vladimir, italijanski prestolonaslednik, saksonski kralj in kraljica, rumunski in srbski kralj.

Avstrijski državni zbor naj bi sklenil sožalnico vsled Bismarckove smrti. To hočejo predlagati nemškonacionalni poslanci. Slovanski poslanci naj bi takrat prišli s šibami v zbornico.

Dunajski Čehi bodo ustanovili v 5. in 9. okraju dve novi češki ljudski šoli in dva otroška vrtca.

Agitacije nemškega cesarja. Nemški listi niso odkrili samo zvitih naklepov, ki vodijo nemškega cesarja v sveto deželo delat propagando za protestantsko misel, sedaj poročajo, da bode mimogrede obiskal tudi laškega kralja v Benetkah. Že zadnjič smo poročali, da o tej priliki obišče tudi grškega kralja. Skupaj bodo tri osebnosti, ki bi rade kaj skovale proti slovenski politiki, katera dobiva tal na Balkanu.

Bolgarski knez bode baje obiskal grškega kralja — menda potem, ko se bode tam pomudil nemški cesar. Ni čuda, da je Avstrija kneza Ferdinanda zadnjič na svojih tleh prijazno vsprejela.

Nemški cesar bode 14. decembra obiskal našega cesarja. Hm!

Rusija — angelj miru. Rusija, katero je precejšnji del evropskega časopisja prišteval „barbarskim državam“ in jo sumničil, da bode pričela prvo svetovno vojno, stopila je pred strmeči svet s činom, ki je usapil vse njene

obrekovalce. Iz ust ruskega carja je zadonel klic vsem evropskim državam, naj se odpravi oboroženi „mir“, ki pogoltne milijone in izsesava ljudstvo, ter naj se dobe sredstva, ki bi omogočevale državam tudi brez teh žrtev se mirno sporazumeti. Car miru je pozval vse diplomatiške zastopnike na petrogradskem dvoru, naj o tem premišlujejo ter je nasvetoval, naj se skoro skliče mirovna konferenca, ki naj določi pogoje neoboroženega miru. Tak korak je storil slovanski car! Nehote nam misli pohitevajo h krsti starega Bismarcka, ki je proglasil načelo, naj se s pestjo ohrani mir. To nemško načelo je spravilo Evropo ob rob gospodarskega propada. Bilo je treba Slovana, da je Evropi podal rešilno roko. Z uresničenjem carjevega predloga, bi se za vse evropske narode pričela nova kulturna doba, doba gospodarskega prerodenja. Vse kaže, da car tega koraka ni napravil brez vednosti Francije, vsaj se je njegov klic zaslišal baš ob obletnici prihoda predsednika francoske republike na Rusko. Večina listov je oduševljena za carjev predlog. Ne vemo, če se bode upala napram svojemu ljudstvu zagovarjati tista država, ki bi meni nič, tebi nič, zavrgla carjev predlog. Da se prav spozna umestnost cesarjevega predloga, zadošča, če povemo, da velja „oboroženi mir“ Avstro-Ogersko vsako leto 160 milijonov gld., Nemčijo 580 mil. mark, Francosko 600 mil. frankov, Rusko 284 mil. rubljev in Italijo 330 mil. lir.

Rusi v vzhodni Aziji. Vsakdo, ki se hoče izseliti iz Rusije v pokrajine, katere je pridobila Rusija od Kitajske, dobi od vlade vse potrebno, krave, konje in poljedelsko orodje in vrh tega še denarno posojilo, katero se vrača v lahkih obrokih. Prvo leto ga preskrbi vlada tudi s potrebno setvijo. Vsak izseljenec se tudi brezplačno prepelje na Kitajsko. Na tisoče muzikov, ki so doslužili triletno vojaško službo, je pripravljenih, da gredo v nove ruske dežele. To bode Rusiji krepka zaslomba, če bi prišlo do vojne v vzhodni Aziji.

Pobjedonošček, poznati panslavist in markantna oseba v ruski politiki, dobil je s posebnim lastnoročnim carjevim pismom najvišji ruski red sv. Andreja.

Vsenemštvo hoče v spomin Bismarcku zbirati za veliko Bismarckovo ustanovo, s katero naj bi se pridno germanizovalo. Pričela se je tudi agitacija, naj dijaki iz „Reicha“ prvi semester prebijejo v — Gradcu

V Franciji nadaljuje minister mornarice Lakroj popolno preustrojenje francoske mornarice. Sosebno krepke hoče storiti Francoze na sredozemskem morju. Uvidel je, da je zadnji poraz Španije zakrivila slaba organizacija mornarice.

Židje so v Bazlu zopet sanjali o ustanovitvi židovske države, v kateri bi menda drli sami sebe. Na dotičnem kongresu se je zbralo 320 zastopnikov, ki so zabavljali, da imajo nekateri Židje tako malo veselja do take države, kjer bi ne bilo krščenih lahkovernežev. Ustanovili bodo židovsko narodno banko. Nemški krščanskosocialni listi povdarjajo, da je vse govorjenje teh Zionistov o židovski državi samo pretveza, pod katero se uspešno organizujejo za svetovno gospodarstvo. Dokazano je namreč, da Zionistii iščejo zveze z vsemi strujami, ki so proti krščanstvu, v prvi vrsti s socialnimi demokratii.

V Holandiji je dné 31. avgusta kraljica regentinja na prestolu naredila prostor mladi kraljici Viljemini. Listi hvalijo plemenito mišljenje mlade kraljice.

Domače novice.

Afera dr. Gregorič-Koblar je vzbudila povsod občno ogorčenje. Mnogo tistih, ki so nas časih prezirali, simpatizuje danes z nami. Uvide vajo sedaj pač, da moža, kakeršen je dr. Tavčar, smo v „Slov. Listu“ vedno po vrednosti cenili. Bolj pa, kot vse beleške „Slov. Lista“, kaže dr. Tavčarja njegovo prvo delo, s katerim je stopil iz deželnega odbora v javnost. Mož se je razkrinkal sam! Silo, katero je porabil dr. Tavčar proti nam in proti vsem, ki so se uprli ne-

srečni njegovi politiki zadnjih let, rodila bode, skrajni čas je že, protisilo. Najboljše so pokazali to protisilo tisti gospodje, ki so, ko so zaznali za najnovejši teroristiški čin „svobodne duše“, poprijeli se z vso vmeno agitacije za „Slov. List“ ter nam pridobili že lepo število novih naročnikov. Tak odgovor je najprimernejši, najznatnejši. Terorizem nas ne bode uničil, okrepil nas bode — za to skrbite vsi, ki prav razumevate neodvisnost in politično svobodo. Bolj kot kedaj, pokazali so razni dogodki zadnjih dni potrebo neodvisnega glasila v Ljubljani. To nam pričajo številni glasovi od vseh strani slovenske zemlje. Vabimo torej v teh resnih trenutkih vse rojake, da se zbero okolu „Slovenskega Lista“, da ga podpirajo duševno s točnimi poročili in materijelno z nabiranjem novih naročnikov. Na dan možje slovenskega dejanja!

Osebnosti. Dosedanji dvorni kapelan dr. Franc Sedej je imenovan stolnim kanonikom v Gorici. — Suplent na tukajšnji višji gimnaziji, gospod Fran Ilešič, je imenovan glavnim učiteljem na ljubljanskem ženskem učiteljsku. — Tajnik pri dež. vladi kranjski pl. Crön in vodja okrajnega glavarstva v Črnomlju, nadkomisar Orešek, sta dobila naslov in značaj okrajnega glavarja. — Za župnijo Št. Jošt nad Vrhniko je prezentovan g. Fr. Lakmayer, župnik na Grahovem. — Imenovana sta gg. Metod Dolenc in Milan Škerlj za sodnijska avskultanta. — G. Anton Mozeg, kaplan v Selcih, je prestavljen kot administrator v Podkraj, g. Jernej Bernard, kaplan v Postojni, kot kaplan k sv. Križu pri Litiji. — V Ljubljani je 29. avgusta umrl, star 62 let, g. Frančišek Goršič, ki se je proslavil s svojimi izbornimi orgljami. Dela njegova tekmujejo z deli inozemskih mojstrov. — V Novem Mestu je 28. avgusta umrl g. Fr. Muhič, absolvirani jurist.

Slovenščina — pasterka. Novoimenovani c. kr. notar za Idrijo, g. dr. Fran Horvat je vložil pri c. kr. nadsodišču v Gradcu slovensko prošnjo, da naj se ga zapiše pred nastopom službe. Višjesodno predsedništvo pa je slovensko prošnjo odklonilo, sklicuje se na to, da je nemški jezik — „Dienstsprache“! Ravno tako je g. K. Pleiweiss s slovensko vlogo prosil, naj se ga priseže, da nastopi notarijat v Ratečah. Tudi ta vloga ni našla milosti v Gradcu. Oba gospoda sta morala priseči nemški, če sta hotela nastopiti službo. To sta dva sočasna kričeča slučaja, ki morata kranjsko notarsko zbornico postaviti na noge, da se potegne za čast slovenskega jezika in za pravice svojih članov. To pričakujemo in menimo, da se justični minister pri tej strogo administrativni, notarski stvari ne bo mogel več izgovarjati s tem in — onim.

Kranjski deželni šolski svet je zopet nekaj čudnega ukrenil. Ravnateljstvu c. kr. velike gimnazije v Ljubljani ni dovolil I. gimnazijski razred razdeliti v dva oddelka. Vsled tega bodo učenci, ki se na tej gimnaziji oglase dne 15. septembra morali ustopiti v — nemški oddelek, če ne ustopijo, kakor ukrep velevala, na nižjo gimnazijo.

Slovenski delavci — psi. To je najnovejši izrodek „narodnih socialstov“, katere je na shodu slovenskih akademikov poslal med svet iurist Vodušek. „Narod“ je z vso silo hotel utajiti to dejstvo, a neoporečno je ostalo „Slovenčev“ poročilo, ki se glasi: Dr. Tavčarica o delavcih: „Take ljudi, kot so to, je najbolje, če se pusti v miru“. Vodušek: „To so kakor stekli psi.“ Gospa dr. Tavčarjeva: „Še bolj se jih mora v miru pustiti, kakor stekle pse.“ Slovenski delavci vsled tega surovega naziranja narodne gospode niso izgubili ničesar na svoji časti, pač pa bodo, kot doslej, navdušeno nadaljevali agitacijo med narodom za vseučilišče in nadso-dišče v Ljubljani. To delo je čast našim delavcem, zabavljanje pa čast „Narodovi“ gospodi.

Kako se slepi javnost. Ob shodu županov in dijakov sestavil se je bil damski odbor, ki je županu Hribarju pri vseh pripravah pomagal. Trud ni bil majhen, to presodi vsakdo, ki je imel kedaj tak sličen opravke. V zadnjem trenutku ob dijaškem shodu pa se je uprizorila za hrbtom damskega odbora spletkarica ter usilila v

ospredje osebe, ki so se preklicano malo trudile s pripravami, nekatere ob županskem shodu celo namenoma izostale, in na ta način potisnile v ozadje damski odbor. Ni čuda, da so listi, ki o vsem tem ničesar vedeli niso, poročali napačno in slavo peli ter imenovali kot nekak „spiritus agens“ vsega damskega dela gospo visokega prvaka. Čudno pa je, da i „Slov. Narod“, čijega šefredakter je o vseh teh razmerah jako dobro in natančno poučen, saj se je celo rogal „generalu“ damskega odbora, podaja napačna poročila in se mu ne zdi umestno, da bi krivično preziranje damskega odbora z objektivnim poročilom saj deloma popravil. Čudno je to tembolj, ker so v preziranem odboru dame iz rodbin pristašev „Narodove“ stranke. Spletkarjenje, ki se je bilo uprizorilo, je samo na sebi obžalovanja vredno; neodpušljivo pa je, ako tako spletkarjenje podpirajo še javni listi. Do sedaj so vsaj slovenske žene delovale složno in z veseljem, če se bodo pa take stvari i posihmal uprizarjale, bomo pa še med damami imeli strankarstvo, ali pa nehajstvo. In nam se to zdi popolnoma naravno. Kedo se bode pa trudil in pehal po cele tedne, na zadnje pa je plačilo vsemu: odrivanje, preziranje ter roganje. Ako ima „Narod“ tako železno čelo, da zanika to žalostno dejstvo, postregli mu bomo z natančnejšimi podatki.

Trdna sloga bode na Kranjskem tedaj mogoča, kadar se ne bode zahtevalo, da gremo najprej k maši, predno otvorimo kako zborovanje. Tako trdi Tavčarjev študent Ferlan v „Narodu“. Čudno, visokošolci niso šli k maši, in vender niso bili složni, učitelji pa so šli, pa so bili. Načrt Ferlanov torej ni za vsakega. Obveljal bi samo pri tistih, ki so doma na Visokem.

Slovensko gledališče bode svojo letošnjo gledališko dobo pričelo 20. septembra. Pravilno je, da se otvori slovenska gledališka sezona pred nemško. Bilo je treba čakati nekaj let, da to doživimo. Prva slovenska igra bode nemški igrokaz „Omikanci“. Umestno bi bilo, da bi vsaj prvi večer bil posvečen domači drami. Angaževano je letos dokaj novih močij: gdč. M. Stropnicka, bivši člen brnskega narodnega gledališča za prve pevske naloge, gdč. M. Štastna, bivši člen češkega narodnega gledališča v Pragi, kot koloraturna pevka. Namestu altistke gdč. Horvatove pride nova moč. Gdč. E. Slave nova in g. Kandučar bodeta vodila zbor. Za dramo so angaževani g. R. Deyla iz Prage za ljubavne, g. Jur. Prejc iz Zagreba za junaške in g. Vl. Housa iz Taborja za komijske naloge. Čujemo, da se je nudila ugodna prilika angaževati gospo Borštnikovo, a da se je baje dotično ponudbo odklonilo. „Slovenski List“ bode o letošnji sezoni točno poročal. Želimo, da se intendantca radi vspešne reklame ozira na naše lani izražene želje in da pisarniške vesti pošilja vsem listom ob istem času. Če se meni intendantca tudi letos posluževati samo „Slov. Naroda“, potem naj se ne čudi, ako bode znaten del občinstva smatral slovensko gledališče za strankarsko podjetje in po tem umeril svoj obisk.

Pozor gg. abiturijentje! Na Koroškem in deloma tudi na Primorskem je pomanjkanje slovenskih duhovnikov. Duhovnik pa je v ondotnih krajih zatiranemu ljudstvu vse: dušni pastir, učitelj, politični in gospodarski svetovalec. On je tam skoraj jedina opora slovenskega in hrvatskega življa. Oni mladi možje, ki se hočejo posvetiti svetemu in odgovornemu stanu duhovnika in čutijo v sebi poklic za intenzivno narodno in svečeniško delo, nimajo nikjer lepšega in hvaležnejega polja, kakor ravno na Koroškem in Primorskem. Res je tam slovenskemu duhovniku posuta s trnjem pot, ali kdor hoče sveto služiti svoji domovini, se tega ne plaši!

Koroški Slovenci, pošljite svoje sinove na kranjske srednje šole! Novo šolsko leto se bliža in čez 14 dni se zopet odpro vrata naših srednjih učilišč. Mi želimo, da se vpiše v srednje šole na Slovenskem v gimnazije in ljubljansko realko kar največ slovenske mladine. Tudi obrtna strokovna šola v Ljubljani je jako važna, ker množi inteligentni naraščaj v obrtu. Nam nedostaje inteligence slovenske povsodi, v uradih, trgovini, obrtu itd., zato je kar največ Slovencev naj

se naobrazuje! Osobito velik nedostatek slovenskega razumništva pa čutimo na Koroškem. Ker se od učerih se slovenskih dijakov na Koroškem v ondotnih germanizatornih učnih zavodih odtuji precejšnji del svojemu narodu, zato pa je iskreno želeli, da vsaj eden del koroških dijakov dohaja na kranjske zavode. Gmotni pogoji so na primer v Kranju in Novem Mestu in tudi v Ljubljani mnogo ugodnejši, kakor v Celovcu ali Beljaku, zato se ni nikake ovire, da bi jih na Kranjsko ne mogli pošiljati. Sveta dolžnost slovenskih duhovnikov na Koroškem je, da delujejo v tem smislu in prigovarjajo in pomagajo roditeljem, ki hote poslati nadarjene svoje sinove v srednje šole. Kranjski rodoljubi v mestih s srednjimi učilišči bodo gotovo drage volje skrbeli, da se sinovom naših koroških bratov poskrbe cena in zanesljiva stanovanja. Na one slovenske dijake pa, ki se uče na koroških srednjih šolah, pa naj bi ondotni slovenski rodoljubi obračali vso pozornost, da se ne pogube in ne odtujijo svojemu narodu. Na delo tedaj koroški rodoljubi!

Pošiljajte otroke v slovanske šole! Praški župan je izdal oklic na stariše, v katerem jih roti, naj ne pošiljajo otrok v potujočevalnice. Kedaj dobimo letos tak oglas v Ljubljani? Šolsko leto se bliža — vsak Slovenec poučuj zaslepljenca, ki pošiljajo otroke v nemške šole!

Nedostatki na dolenjskih železnicah se od dne do dne množe. O tem se nam piše: K polžavi vožnji pride še, da se po postajah neprenehoma prevažajo vozovi, zraven pa kriči vlakovno osobje „forcigen“ pa „nohlosen“, da se človeku že gabi. Pri tem „delu“ seve pehajo z osebnimi vozmi, da se potniku res smilijo rojstne kesti. Če se pa na taki „intermezzostaciji“ za ta čas izstopi, odžvižga čisto vlak od skladišča kar pred nosom, ne brigajoč se za potnike, ki ga še na staciji čakajo. Tako se je zgodilo nedavno na postaji v Trebnjem nekaterim duhovnikom in drugim potnikom. Ko so hoteli ustopiti nazaj v vozove, pehalo jih je osobje od vlaka proč, češ, je že odžvižgal. — Bilo je treba Nemca dr. Suppana, da nam je dosegel, da vozita vsaj dva voza naravnost od Ljubljane do Novega Mesta ter tudi nazaj. Postavljena pa sta vedno kot prva osobna voza takoj za strojem. Kdor se vozi v teh, se mu na Grosupljem ni treba presedati. Ali o tem ne ve skoraj nihče, ni ga pojasnila nikjer, kakor tudi ne lepaka. Često se službujoče osobje še pošali s tem, da nakazuje v take direktne voze bližnje potnike, dalnje pa v druge, ki se na Grosupljem premene. Ali se dela to restavracijam na Grosupljem v prid? Vprašamo: Koliko je že storil naš poslanec in upravni odbornik dolenjskih železnic gosp. dr. Ivan Tavčar za procvit dolenjskih železnic? Kedaj dobimo, gospod doktor, obljubljene nam vožnje listke, tudi s slovenskim besedilom — vsaj so ti listki vendar edino le za lokalni promet slovenskega ozemlja? Ali se moramo zanje priporočiti tudi Nemcu dr. Suppanu?

Kedaj bode Ljubljana središče Slovencev? Takrat, kadar bodo njeni prvaki delali na to, „da Ljubljano bolj seznanijo z razmerami raztresenih udov domovine, da po spoznavanju pride živo mejsebojno zanimanje, po zanimanju toplota, po toploti navdušenje za vzajemno borbo! Nikdar naj se ne dogodi več, da bi se Slovencu jedne pokrajine štel v greh, v predrznost, ako je s svojim zanimanjem in svojim — srcem preskočil politične meje, ki jih je žalostna zgodovina naša postavila med pozamične dele naroda našega! Prav pogosto, vsaki dan, bi morali mi govoriti eden o drugem — iskreno, kakor se spodobi odkritim možem. To pa ni možno, dokler bomo vsakogar smatrali neskromnim usiljivcem, ako je rekel kaj, kar ni bilo po godu temu ali onemu. Ne križajmo ga takoj, ako je bil kdo v zmoti s svojo sodbo, ampak poučimo ga dobrohotno! Le tako pridemo kedaj tja, kamor moramo priti, ako hočemo kaj veljati, da bode sleherni Slovenec poznal vseslovenske razmere.“ Da, tedaj bode Ljubljana naše središče, dokler pa prvaštvo deluje uprav narobe, dotlej je vse pisarjenje o središču — frazarjenje.

Jugoslovanska socialna demokracija je imela preteklo nedeljo v Ljubljani svoj stran-

karski shod, na katerem so nemški govori pričali o njenem „Jugoslovanstvu“. Dr. Adler je prišel osebno popravljat razdrapani rudeči dežnik, a pomagalo ni dosti, ker so bili skoro vsi voditelji postavljeni pred vrata. Za starimi slepilci pridejo torej novi slepilci!

Od nadzorstva deželne naklade prejemajo na Kranjskem Slovenci samonemške dopise. Za to se ne briga slovenski deželni odbor, potem pa zahteva nagajivi dr. Dečko iz Celja, da skleni resolucijo za nadsodišče v Ljubljani.

Vspored zborovanju vseslovenskega krščanskega socialnega delavskega shoda. I. Slavnostno zborovanje: a) Pozdravi: Poslanci V. skupine. Zastopniki posamnih organizacij. b) Izjava udanosti in pokorščine cesarskemu jubilarju. Poroča urednik „Glasnika“ Ivan Jakopič. II a) Ustanovitev „krščanskega socialnega zveze“. Poroča Ivan Kregar. b) Sklepanje o resolucijah: 1. Načela. Poroča dr. Josip Pavlica. 2. Politiške razmere. Poroča Josip Gostinčar. 3. a) Gospodarska organizacija. b) Delavsko varstvo. Poročajo: Fr. Ziller, Jos. Sedmak, Mart. Škerjanec. 4. Tisek: Delavski zaklad. Poroča Jos. M. Kržišnik.

Žensko uradništvo pri državnih poštah in brzojavah. Dne 1. septembra je stopila v veljavo naredba, s katero bode pri poštah, brzojavah in telefonskih državnih uradih tri petine uradnic stalno nastavljenih ter deležnih tistih pravic kakor moški.

Kaj Nemci hočejo. Dzimsky se jezi, ker je načelnik „Zveze kranjskih gasilnih društev“ občni zbor vodil slovenski. Po njegovem mnenju bi se moralo kranjskim Slovencem pridigovati samo nemški. Take neumnosti se morejo poroditi le v pruski butici.

Ljubljanski Prusaki. Jeden najbolj zagriženih sovražnikov našega naroda je civilni in vojaški krojač Anton Reisner, stanujoč v Slomškovih ulicah. Reisnerjevi otroci nosijo pruske trakove in kriče na mimogredoče ljudi: „Heil, Heil, Heil“. No, pa to še ni vse. Ako Reisnerjevi otroci zapazijo na ulici kakega Slovence, začno tuliti: „Slavischer Hund“, „Windisches Gesindel“. Čudo je torej, da si pri tem prusškemu krojaču naročajo odlični Slovenci obleko, in največje čudo je, da Reisner izdeluje obleko za našo policijo. Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti. Zapomnimo si to!

Shodi. Shod v Ribnici je imel preteklo nedeljo v Ribnici drž. poslanec dr. Krek, na katerem je navdušeno govoril za zvezo s Hrvati. Jutri je shod v Železnikih. Na shodu bodo govorili gg. dr. Krek, Gostinčar in pravnik Dermota.

Slovanska umetnost. Jutri v nedeljo dne 4. septembra bode blagoslovljena zastava „Slovenskega zidarskega in tesarskega društva“. Ta prekrasni prapor je še danes izložen v društvenih prostorih v „Koloseju“ na Marije Terezije cesti ter si ga more vsakdo ogledati. Globoko premišljena skladba tega prapora je od akadem. slikarja g. Ig. Zeplichala, učitelja na c. kr. strokovni šoli za umetno vezenje, od katerega med drugimi deli, ki se nahajajo v Ljubljani, omenjamo le kompozicijo divnolepega altarnega prta v stolni cerkvi in krasnega prapora pevskega društva „Ljubljana“. Opis nove zastave prinesemo prihodnjič.

Firma Detter se hoče na vsak način preseliti na Prusko. To kaže, da je postavila v razstavno okno klopčiče, ki skupno tvorijo frankfurtske barve. Skrbeli bomo, da se našemu kmetu postopanje nemških firm primerno osvetli s poljudnimi članki v „Domoljubu“, „Dolenjskih novicah“ in sličnih ljudskih listih.

Židovska predrznost se poslužuje za reklamo v Ljubljani celo kipa Marije. S takim kipom meni vabiti kristjane v svojo prodajalnico židovski lastnik „Angleškega skladišča oblek“.

Nesreča V kopališču tukajšnje tobačne tovarne so naši v četrtek v vodi mrtvo 70letno ženo. Vzrok njene smrti je skoro gotovo mrtvoud.

Iz Šent Ruperta na Dolenjskem se nam piše: Iz treh pomenljivih pošt t. j. Mirna, Šent. Rupert in Mokronog imamo glavno zvezo z železnično postajo Trebnje, ali naš poštni voz, če sploh še zasluži to ime, ima menda opraviti več z obcestnimi hišami, nego s poštnim vla-

kom v Trebnjem, ker navadno za 1/4 ure diferrira. Obžalovati je, da se ljudstvo tega voza ne more zanesljivo posluževati. Tudi nazaj ni dosti bolje. Ako se vlak le količkaj pri Faturju v Zatičini zamudi, pa mu odpiha poštni voz pred nosom. Slavno poštno ravnateljstvo naj blagovoli vstreči vsestranskim željam ter naj uredi dopoldnevno zvezo z vlakom, ki prihaja iz Ljubljane in na večer, ko gre vlak zopet nazaj proti Ljubljani. Tako bi bilo marsikaj pomagano prometni zvezi v naši prekrasni dolenjski Vipavi, tembolj, če se pozneje odpre tudi nova cesta iz Trebnjega na Mirno.

Gorenje Podpoljane so — pruske. Iz Gorenjih Podpoljan se nam poroča: Nedavno se je tudi pri nas, ki smo rojeni Slovenci, vršila cesarska slavnost. Bilo je vse polno zastav, ali čujte, kakih! Bile so zastave „črno rudeče-bele“, „črno-rudeče-zolte“ in samo dve cesarski! Slovenske pa nobene! Človek bi mislil, da so Poljane na pruski zemlji! To je škandal, ki zasluhuje javno grajo in ki osvetljuje prežalostne razmere na Kranjskem.

Cesarska slavnost v Kropi. Občina Kropa in krajni šolski svet v zvezi z ondotnimi društvi: „Gasilnim društvom“, „Katoliškim delavskim društvom“, „Delavsko-konsumnim društvom“, „I. zadrugo za žebljarske in druge železarske izdelke“ ter „Pevskim možkim zborom“ priredijo v proslavo petdesetletnega cesarjevega jubileja danes in jutri lepo slavnost. Vspored: V soboto dne 3. septembra na večer slovesno zvočenje, razsvetljava trga in streljanje s topiči. Med tem je obhod pevcev in raznih društev po trgu z lampijoni. Na glavnem trgu zapoje se cesarska pesem. V nedeljo dne 4. septembra ob 9. uri sprejem gostov. Ob 1/2 10. uri se zbere občinski odbor, vsa društva s šolsko mladino in gosti v šolskem poslopju ter odkorakajo skupno v cerkev. Ob 10. uri slovesna sv. maša. Po cerkveni slovesnosti se vrne šolska mladina z drugimi korporacijami v šolo, kjer se razdele med šolarje spominske knjižice. Popoldne splošna ljudska slavnost. Ob 3. uri srečkanje na glavnem trgu itd. Petje domačega moškega zbora in godba na pihala. Prosta zabava.

V Krškem so praznovali dne 27. in 28. avg. cesarjev jubilej. Blagoslovili so novo krško bolnico in stolp za gasilne vaje. Pri slavnostih je svirala godba bosenskega polka iz Gradca. Mesto je bilo praznično okrašeno.

V Kamniku bode cesarska slavnost danes in jutri. Danes bode bakljada, jutri slavnostna sv. maša, popoldne pogoščenje mestnih ubožcev, vaja ognjegascv in koncert pevskega društva „Lire“ pri Fišerju.

Pri Žužemberku je odprl muzejski uradnik Schulz sedem gomil, v katerih je našel raznih starin. Jeden grob je bil obzidan s 60 cm visokim zidom, a popolnoma prazen. Mnogo lepih izkopin je izkopal g. Pečnik, a te romajo na Dunaj.

Nemški odvetniki s Štajarskega so se v nedeljo 28. avgusta zbrali v Gradcu na izvanrednem občnem zboru štajarske odvetniške zbornice ter so jednoglasno s 85 glasovi izrekli se proti ustanovitvi posebne spodnještajarske zbornice, katero zahteva 26 tamošnjih slovenskih odvetnikov, ki se pa tega izvenrednega občnega zbora niso hoteli udeležiti. Kako oblastni so nemški gospodje kaže to, da so smatrali za popolnoma pametno, da Spodnje Štajarska v zbornici ni zastopana. Pravijo, da je samonemško uradovanje zbornično razumljivo samo ob sebi.

Drobne novice. Usmiljeni bratje v Kandiji pri Novem Mestu so že otvorili novo bolnico. V njej bode prostora za 100 bolnikov. — Otvoritev jubilejne kapelice sv. Cirila in Metoda na Ojstrici bode prihodnji ponedeljek. — V Dvorju pri Cerkljah se je kmetijski fant Podjed pri streljanju s topiči tako ponesrečil, da je vsled tega umrl. Deželna vlada naj bi vendar izdala naredbo, ki bi primerno omejila streljanje s topiči! — Z novim letom bode montanska (planinska družba) opustila svojo tovarno za stroje v Celovcu. Okolu 200 delavcev zgubi delo. — Spodnještajarski sadjerejci prirede 17. 18. in 19. septembra razstavo sadja v Brežicah.

Kje je „Šempas“? Menda na slovenski zemlji! Celjski nemčurji pa nočejo pripoznati slovenske zemlje. Okrajna bolniška blagajnica v Celju napisala je delavcu, Slovincu iz Šempasa, v knjižico: „Fangonelli (piše se Faganelj) aus Šempas in Italien“. Ako se celjski Nemčurji drže tega načela, potem pišejo štajarskim delavcem v knjižice: „Michael Rakuscha (Rakuša) aus Cilli in Preussen.“ Živela celjska zgaga!

V Ljutomeru so nekoga prav lepo pokopali. Na križ, ki se nosi pred mrtvaškim sprevodom, nataknili so hrastov venec, namestu s črnimi trakovi pa so križ okrasili s frankfurtaricami. Slovenski duhovniki naj tega ne dopuščajo!

Pri „cesarski slavnosti“ v Celju so Nemci izpustili v vspeh cesarsko himno. Ko so jo tuji letovičarji zahtevali, je hotela godba igrati „Wolfov marš“. Odločni zahtevi letovičarjev so se morali „heilovci“ udati, a med sviranjem cesarske pesmi tulili so „Heil Wolf“ in letovičarje, ki so cesarsko himno stoje poslušali, ometavali s psovkami.

Mej koroškimi Nemci sta z velikim uspehom dne 21. avg. priredila shod drž. poslanec L. Einspieler in drž. poslanec Grafenauer.

Martinolich, znani izdajica slovanske stvari v Istri, pride 6. t. m. pred sodnike v Rovinj radi prevare in poneverjenja. Lahi so vse napeli, da bi ga spravili pred porotnike.

Lahonsko gospodarstvo. Kako opravičene so bile pritožbe slovanskih listov o lahonskem gospodarstvu v isterskih občinah, kaže blagajnica občine Višnjana. Pri občinskih volitvah propali Lahi so pustili 20.000 glđ. dolga, občina pa ima le 8000 glđ. premoženja. V blagajni so naši dobili — 25 kr.

Društva.

Slovensko zidarsko in tesarsko društvo v Ljubljani priredi v proslavo 50letnega vladanja Nj. Vel. cesarja Frana Josipa I. veliko narodno slavnost povodom blagoslovljenja nove zastave dne 4. septembra 1898. leta. Vspored slavnosti: Dne 3. septembra: Ob 8, oziroma ob 9. uri zvečer: Serenada in bakljada z godbo kumici, preblagorodni gospej Mariji Perdanovi in šentpeterskemu župniku, prečast. gosp. Martinu Malenšku. Zbirališče na Virantovem vrtu. Dne 4. septembra: Ob 9. uri dopoldne se zbirajo vsa društva v „Narodnem domu“. Točno ob 10 1/2 uri odkorakajo društva po določenem redu. Ob 11. uri dopoldne slovesna sv. maša pred cerkvijo sv. Petra. Pri maši pojó društveni pevci. Slavnostno blagoslovljenje zastave. Po dovršeni službi božji: slavnostni sprevod po mestu. Ob 1. uri: skupni obed pri „Zvezdi“. Cena obedu za osebo 1 glđ. 50 kr. Popoldne velika narodna slavnost na Kozlerjevem vrtu. Vstopnina 50 kr. za osebo. Slavnost se vrši ob vsakem vremenu. Pri slavnosti svira novomeška godba.

„Leonova družba“ ima v ponedeljek 5. septembra občni zbor v Ljubljani. O tej priliki priredi nekaj znanstvenih predavanj.

Shod priredi „Slovensko katol. delavsko društvo“ v Ljubljani prihodnji ponedeljek ob 1/2 8. uri zvečer v „Katoliškem Domu“. Udeležo se shoda tudi nekateri gospodje, ki bodo prišli na občni zbor „Leonove družbe“.

V Šmartnem pri Litiji priredi dné 7. in 8. t. m. pevsko in tamburaško društvo „Zvon“ slavnost blagoslovljenja društvene zastave, v proslavo cesarjevega jubileja. V sredo dné 7. septembra bode ob 8 uri zvečer bakljada z godbo, serenada prečast. g. dekanu Iv. Lavrenčiču in kumici blag. gospej Zoretovi. V četrtek dne 8. septembra: Sprejemanje slav. društev in gostov ob polu 9 uri. Ob polu 10. uri slovesna sv. maša v dekanijski cerkvi. Po sv. maši blagoslovljenje zastave pred šolo, kjer pripno šmartinske narodnjakinje društveni zastavi trak, zabijanje žebeljev, potem sprevod. Ob 1. uri banket pri g. A. Golobarji. Ob 3. uri odkorakajo društva v četrt ure oddaljeni Črni potok. Od tod povratek ob 5. uri v Šmartno, kjer se vrši koncert na vrtu g. Jos. Jakliča. Po koncertu prosta zabava s petjem raznih pevskih društev. Lepo število slovenskih društev je že priglasilo svojo ude-

ležbo. Iz Ljubljane bodeta šla „Slavec“ in „Zvezda“ korporativno, „Slovenska krščansko-socijalna zveza“ se pa udeleži po deputaciji. Ustopnina h koncertu 30 kr. za osebo.

Slovenska krščansko-socijalna zveza se udeleži jutri v nedeljo dne 4. septembra slavnosti blagoslovljenja zastave „Slovenskega zidarskega in tesarskega društva“ v Ljubljani. Zbirališče naših somišljenikov je v nedeljo ob 8. uri zjutraj v „Katoliškem Domu“, odkoder odkorakamo skupaj k lepi slavnosti. Agitujete, da bode udeležba velika! Odbor.

Slovanski akademiki v Istri in v Trstu so si osnovali ferijalno društvo „Napried“.

Na Jesenicah je ognjegasno društvo preteklo nedeljo blagoslovilo svojo novo zastavo in proslavilo s tem cesarski jubilej.

Iz kolesarskih krogov. „Jubilejsko dirko“ priredi klub slovenskih biciklistov „Ljubljana“ dne 18. septembra. V predvečer priredijo kolesarji dobrodelni koncert na korist Sinjanom. Dne 11. t. m. bode občni zbor „Zveze slovenskih kolesarjev“. Isti dan se izroči porabi novo vežbališče v Ljubljani.

Kmetijsko podružnico ustanovili bodo v Rojanu pri Trstu.

Slovinci in Hrvatje v Braziliji so si v Port Alegru osnovali društvo „Jugoslovanski orel.“

Razne stvari.

„Carju Spasitelju“ — Aleksandru II., ki je oprostil ruskega kmeta tlačanstva in Balkan, odkrili so v nedeljo 28. avgusta v Moskvi spomenik na najslovesnejši način. V prisotnosti carja, carice ter velikih knezov in kneginj pel se je svečani „tedeum“. Ko je pri odkritju spomenika pričela moliti duhovščina za pokojnega carja, ki je s socijalnopolitičnimi reformami pričel delo za notranjo jakost Rusije, pal je ves navzoči narod na kolena. Topovi so zagromeli 320 krat, car Nikolaj II. je pa na čelu svojih čet defiloval pred spomenikom, od naroda oduševljeno pozdravljen s „Hura“ klici. Kip Aleksandra II. je delo kiparja A. M. Opekušina. V ponedeljek 29. avgusta je car otvoril v Moskvi muzej umetnosti, posvečen spominu carja Aleksandra II.

V bolgarski vojski se urejuje 21 novih topničarskih baterij. Vseh baterij je imela bolgarska vojska doslej 66. Vsa vojska ima 624 topov.

Kosti hrvatskih kraljev — najdene. „Obzor“ javlja z velikim veseljem, da se je slavnemu hrvatskemu arheologu msgr. Buliću posrečilo najti v Solinu (v Dalmaciji) cerkev sv. Marije Otoške, kjer so shranjeni ostanki hrvatskih kraljev. Izkopavanje se nadaljuje. Našli so tudi napis, ki se spominja hrvatske kneginje Helene.

Iz Zagreba. „Starčevićev Dom“ v Zagrebu ima še lepše gospodarje, nego ljubljanski „Narodni Dom“. V „Starčevićevem Domu“ je židovski trgovec, židovska delniška družba, ki ima na napisu madjarsko krono in sedaj pride v „Dom“ še židovska — nočna kavarna! — Hrvatsko gledališče v Zagrebu bode v bodoči sezoni predstavljalo prvič 9 izvirnih hrvatskih dram.

Mej ameriške Slovence je prišla nesloga. „Glas Naroda“ pobija dosedanje zvezo slovenskih katol. podpornih društev „Jednoto“, ki so jo stvorili slovenski duhovniki okolu „Amerikanskega Slovenca“, ter je ustanovil novo „Jugoslovansko katoliško Jednoto“.

Sibirska železnica, jedno najbolj velikan-skih železniških podjetij, je izgotovljena do Irkutska v iztočni Sibiriji. Do Irkutska je že došel prvi vlak; glavna proga je s tem končana. Od iztočne strani Tihega oceana, od luke v Vladivostoku, vodi železnica že drugo leto. Sedaj bodo zgradili še del te železnice med Bajkalskim jezerom in gornjim Amurom do mesta Čita ter do madžurske meje. Na jugoizhodu Irkutska je kraj Khajta, ki je glavno skladišče za čaj na kitajski meji. Kitajski čaj bomo torej v kratkem dobivali preko Sibirije.

Izjave slovenskega časopisja o najnovejši „svobodi“.

„Ukor“ — „strog ukor“. Pod tem naslovom je prinesla „Edinost“ krepek članek, v katerem piše: „Gosp. dr. Tavčar je izposloval v kranjskem deželnem odboru večino za to, da se je dru. Gregoriču in kuratu Koblarju prepovedalo sodelovati v „Slov. Listu“. Prvi je dobil „ukor“, drugi pa „strog ukor“ za dosedanje sodelovanje v omenjenem listu. Obadva sta se morala umakniti iz zveze s „Slov. Listom“, ker bi sicer seveda izgubila kruh. To je suho dejstvo, ki ni v posebno čast za večino deželnega odbora in še posebno za dra. Tavčarja, kajti tu je politični nasprotnik premagal političnega nasprotnika, ne z uma svitlim mečem, ne z vsestranskim javnim delom, ampak z materijalno oblastjo in običajno privatno nadvlado“. Dalje piše: „Če pa je bilo dru. Tavčarju za premago, moral bi se bil poslužiti drugega orožja. Posebno ni smel svojega deželnega odborništva igrati proti nasprotnikom. Uradna oblast je najslabši argument nasproti političnemu protivniku. Če se mu drugače ne more priti do živega, kakor s pretenjem materijalne škode, je to jako žalostno znamenje. Tudi dr. Tavčar, akoravno deželni odbornik, še vedno predstavlja gotovo politično barvo. Ali zahteva, da zaradi tega deželni uradniki prevzamejo isto barvo ali da postanejo brezbarvni? Za toliko časa, dokler je on deželni odbornik? Želeti se sme kaj takega, a izsiliti z disciplinarnimi kaznimi, tega pa nikdar! Kaj takega deželni odbor kranjski ni poskusil niti tedaj, ko so imeli Nemci večino v njem. Deželni uradniki so bili celo v prvih bojnih vrstah proti nemškotarski nadvladi, a da bi bili radi tega postavljeni pred „aut — aut“, nismo čuli. Žal nam je, da moramo napraviti to primero. A stokrat bolj žal nam mora biti, da se sila rabi proti političnemu nasprotniku iste krvi, da se hoče terorizirati v domačem taboru. Slovenski državni uradniki so morali radi svojega narodnega in političnega prepričanja pretrpeti že mnogo preganjanja. O takih prilikah smo se vedno sklicevali na politično svobodo, na svobodo misli in govora, in ves pravični svet je bil na naši strani. Preganjanja od drugorodne in morda tudi vladne strani ni še konec in jedina naša zaščita je načelo politične svobode. Kaj pa porečemo zdaj, ko se mej nami to načelo naj nič več ne spoštuje, ko nekdanji zastavonoše svobode ne ravnaajo nič drugače, nego naši narodni nasprotniki? Ali se nam ne vrže v obraz pikra istina, da mi na svojem telesu režemo iste rane, samo, če smo slučajno dobili nož v roke? S postopanjem proti Gregoriču in Koblarju se je ustvaril nevaren prejudic za one čase, ki utegnejo priti — nočemo trditi absolutno, da pridejo, ali izključena ni ta možnost — ko vladni aparat zopet prične tudi na Kranjskem ljuto borbo proti našim narodnim stremljenjem in seveda v prvi vrsti proti onim možem, katere ima v svoji pesti — proti narodnim uradnikom! Kje nam bode tista etična opora za proteste proti nasilju, tista opora, kakoršno more jedino dati sklicevanje na politično svobodo za vse, ako smo sami razveljavili to načelo politične svobode? Ta skrb je, ki nas vznemirja, ne pa osobna simpatija, ali pa antipatija — ta rodoljubna skrb nam je potisnila pero v roko, skrb, da ne bi šiba, ki je zadela gori rečena dva gospoda, postala običajnim orodjem v naših domačih borbah in bi padala danes po teh, jutri po drugih, a vedno slovenskih hrbitih. Ta žalostna perspektiva nam je potisnila pero v roko. Načelo za načelom naj se žrtvuje — tako nam v dejanju kažejo v Ljubljani, v našem središču: — tužna nam majka!

Beseda brez fraz. Iz članka, ki ga pri naša „Slovenec“ pod tem naslovom posnamemo nekaj oddelkov:

„Našo javnost razsvetlja ta najnovejša od deželnega odbora izdelana in prižgana baklja tako žalostno, da ne moremo molčati. Kam pridemo po ti poti? Osebna svoboda je vničena po taci načelih do dobra. Suženstvo hoče deželni odbor pri svojih uradnikih. In to koncem 19. veka!

Kako grozno se vse maščuje na svetu! Tisti mož, ki je celo svojo borbo proti katoliškemu gibanju naslonil na to, da se mora varovati osebna svoboda političnega prepričanja nasproti cerkveni oblasti, ki je iz te jedine zahteve koval svoje orožje proti nam, ki je samo ta vzrok navajal za svojo surovost, za besnost in podlost svojega lista, tisti mož — pravimo — sedaj v svojem pašaliku ravno to v resnici dela, kar je preje neresnično podtikal in sumnil. To je dosledno samo tedaj, če je moč pravica in če je terorizem značajnost. Skorej se nam ne zdi vredno, da bi brskali v smešnih posledicah, ki nujno slede iz tega dejstva. Naša liberalna zmes ima v vseh svojih tako zvanih odborih tudi dr. Bleiweisa, ki je tudi primarij v deželni bolnici. Ti odbori se direktno bojujejo proti osebam deželnega odbora, ki niso njihovi izrečni pristaši. Torej disciplinarna preiskava! Ali ne? Poskusi naj kedo zahtevati kaj podobnega! Terorizem, ki ga izvršuje voditelj kranjskih liberalcev, bi v kali zadušil vsak tak poskus. „Narod“ in vsi listi, če tudi se ne prištevajo med Narodove, bi planili v hudi borbi proti takemu poskusu. Ta primera je seveda himeriška, ker to ni prišlo, in ne more priti nobenemu normalnemu človeku na um.

„Narod“ viče in sika čestokrat proti Povšetju in Deteli. „Narodov“ glavni urednik se imenuje dr. Tavčar. Ako on nima nobenega spoštovanja do deželnih odbornikov, ako nasprotno on sam, kjer more, izpodkopava sebi neljubim tovarišem veljavo, kje naj se je uče uradniki. Kdo bo spoštoval tistega, ki se sam ne spoštuje?

Po „Narodu“ se blatijo vsi liberalcem neljubi možje, ki so v deželni službi. Koblar jih je slišal že nebrojno. Dr. Gregoriču so metali v obraz dokazano neresnico, da ne izpolnjuje svojih dolžnostij, in ga grdili z ostudno psovko, da je najslabši zdravnik v bolnici. Za nje se ni nobeden potegnil. Mož, ki ga njegovo predstojništvo pusti na cedilu, ki ga ne brani proti dokazano neresničnim očitkom, tiščočih se njegovega službenega delovanja, mora pa seveda kot nezmotljivo stolico spoštovati med seboj razdeljeni, razkregani dež. odbor. To so stvari, ki že niso več smešne, marveč, ki so naravnost obupne. Da je naš slovenski liberalizem neizmerno škodoval v vseh ozirih in npravno in gmotno skvaril vse, ki so mu prišli v obližje, je žalostna resnica, ki smo jo vedno povdarjali. Da bi pa ta skvarjenost že razjedla tudi zadnjo trohico razsodnosti, tega si nismo domišljali. Ali je naše javno življenje že res tako na kantu, da so mogoči navedeni pojavi, ne da bi vstal ves slovenski svet k slovesnemu protestu?

Živela svoboda! kliče „Pimorski List“ ter zabeleži, da je famozni ukor izposloval svobodoljubni dr. Iv. Tavčar, ki na polna usta dijakom oznanjuje svobodomiselnost, dočim deluje sam ravno narobe.

„Domovina“ tudi primerno označi za kranjske razmere značilni ukor. Pravi, da se s tem „Slovenski List“ ne bode uničil, pač pa se je konzorcij pomnožil in uredništvo ugotovilo.

„Slovenec“ je že priteklo soboto opomnil: „Kdor se spominja, kaj vse je pisal „Narod“ v znani zadevi zaradi gospoda Legata, kaj je že pisal zoper škofo in „klerikalce“ kot uničevalce svobode, kaj zoper deželne uradnike in deželni odbor — in nihče ni prišel v disciplinarno preiskavo! — čuditi se mora predrznosti dr. Tavčarja, da si upa s pomočjo dr. Schafferja danes posluževati se takih tiranskih sredstev ter mašiti usta političnim nasprotnikom. Noben do godek še ni tako jasno dokazal ostudnega humbuga, ki ga uganjajo privilegirani „možje svobode“, kakor ta slučaj. O tej kanibalski liberalni inkviziciji še spregovorimo, za danes le dastavimo, da pred takim nasilstvom leže v prahu tudi naši — svobodomiselni dijaki-akademiki.“ — Vesele nas te odločne izjave slovenskega časopisja. Kakor se kaže, dr. Tavčarjevo stališče odobravata samo „Slov. Narod“ in — „Grazer Tagblatt“.

„Slovenski Gospodar“ ostro obsoja ukor deželnega odbora. Ker nam je došel, ko smo že list zaključili, priobčimo odločno njegovo pisavo prihodnjič.

Iz Kranja smo dobili včeraj naslednjo br-zojavko: „Obžalujemo sklep slavnega deželnega odbora kranjskega proti gospodoma Koblarju in Gregoriču. To je skrajni absolutizem! — Pravico-ljubni kranjski meščani.“

Najnovejše vesti.

Pravda med kranjsko deželno in tržaško mestno občino. Ta občina je tožila kranjsko deželo, da jej mora kakor lastnici mestne bolnišnice plačati 905 gld. 64 kr. bolniških stroškov. za Marijo Simončič iz Rakitnika pri Slavini. C. kr. državno sodišče je pa po končani ustni obravnavi, pri kateri je tržaško občino zastopal dunajski odvetnik dr. Millanich, tožbo odbilo. Radovedni smo v katerem jeziku je svoje spise v tej pravdi vlagala naša dežela?

Člane stalnega delovskega sovéta v trgovinskem ministerstvu, prijavlja včerajšnja „Wiener Zeitung“. Med njimi ne nahajamo nobenega zastopnika južnih dežel, najmanj pa kakega Slovana, ne izmed podjetnikov, ne izmed delavcev ali znanstvenih strokovnjakov. Kako to?

Izložba slik. Akademski slikar iz Prage, naš odlični slovenski rojak gosp. Josip Germ razstavi koncem prihodnjega tedna nad 30 svojih slik v tukajšnjem Rudolfinu. Opozarjamo rodoljubno občinstvo, da se običnim posetom prepriča o vrlih napredkih našega umetnika.

Slovenska medicinka. Gdč. Jenkova iz Ljubljane, ki je z odličnim uspehom obiskovala knežjo višjo dekliško šolo na Cetinju, odpotovala je sedaj v Rusijo, od koder se vrne kot prva slovenska medicinka. Na Rusko jo spremlja blagorodna gospa Terezina dr. Jenkova.

O državljanski politični svobodi bode med drugim razpravljajal ponedeljski shod slovenskega kršč. socijalnega delavskega društva v „Kat. Domu“. Slovenski delavci, vsi na ta shod!

Slava! V minolem mesecu je kranjska hranilnica imela prejemkov 375.043 gld. 65 kr., vzdignilo se je pa 584.494 gld. 15 kr. torej so se v enem mesecu zmanjšale uloge za 209.450 gld.

Vseslovenska delavska slavnost. Doslej je svojo udeležbo oglasilo že 25 društev. Upanje je, da se jih oglasi še toliko. Povsod, sosebno v Ljubljani, se giblje slovensko delavstvo. V Gorici imajo jutri poseben agitacijski shod. Iz Celja pride okoli 100 članov ondotnega slov. delavskega društva. Čujemo, da se za bakljado in serenado, ki bode v soboto 17. t. m., delajo velike priprave. Svetilo bode nad 300 slovenskih delavcev, pelo pa bode vrlo pevsko društvo „Ljubljana“. Za ljudsko slavnost je zložil diven prolog g. dr. Krek. Delavski zbor bode sredi prologa zapel pesem, ki jo je uglasbil g. dr. Mantuani. Na veselici nastopijo tudi slovenske delavke s svojim pevskim zborom. Pripravljajni odbor prosi, da tisti gospodje, ki žele prenočiti v Ljubljani, to takoj naznanijo. Slovenska društva, prihitite dne 18. septembra v Ljubljano, bodrit naše delavce!

Iz Kranjske Gore se nam poroča: Pred dvema mesecema ste poročali, da smo tu imeli zlato poroko. A zopet smo imeli dne 29. avgusta isto slavnost, Zlatoporočenca sta Jurij in Marija Sluga. Zlatoporočenec je cestar na c. kr. državni cesti že celih 54 let. Oba sinova sta tudi v jednaki službi, jeden na državni cesti, drugi pri državni železnici. Pomen slavnosti je v izbornem govoru pojasnil domači g. župnik. — Dne 22. avgusta je bil povozil pri čuvajnici št. 19 v Gozdu vlak 1½ letnega otroka čuvajvega ter mu smrtno ranil možgane, a čudno, da je še živel do 26. avgusta.

Potrjena pravila. Društvu slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov s sedežem v Celju so potrjena predručena pravila. Društvo bode svoj delokrog razširilo na vse slovenske pokrajine. Nova pravila so romala trikrat na Dunaj in nazaj! Občni zbor se bode vršil dne 1. oktobra t. l. v Celju.

Tržaški Slovenci bodo letos imeli še drugo veliko narodno slavnost. Pevsko društvo „Hajdrih“ na Proseku vabi na veliko slavnost desetletnice in blagoslovljenja zastave v nedeljo dne 4. septembra 1898. se sodelovanjem sledečih pevske društev: „Danica“ iz Kontovelja, „Adrija“ iz Barkovelj, „Zarja“ iz Rojana, „Slovansko pevsko društvo“ in „Kolo“ iz Trsta, „Nabrežina“ iz Nabrežine, „Zvon“ iz Opčin, „Pevsko in bralno društvo“ iz Lonjerja, „Skala“ iz sv. Križa ter pevski zbor iz Bazovice in Padrica in narodno godbeno društvo iz Nabrežine. Pri slavnosti sviral bode veteranska-sokolska godba iz Prvačine.

Shodi. Krščanskosocijalni shod za Spodnje Štajarsko bode 13. t. m. v Celju. — Jutri ima drž. poslanec Žičkar shod v Žalcu. Tudi v Podčetrtku na Štajarskem je jutri shod. Slovenci se giblremo!

Jubilejne zlatnike s podobo cesarjevo dobimo v Avstriji.

Novo predsedstvo se bode volilo pri prvi seji državnega zbora dne 26. septembra. Prvi predsednik postane skoro gotovo zopet dr. Fuchs.

Izvrševalni odbor mladočeške stranke bode sklical vse svoje drž. in deželne poslance na posvetovanje, predno se snide državni zbor.

Obtožbo ministerstva bodo predlagali nekateri poslanci, ko se snide državni zbor radi tega, ker je vlada proglasila v Galiciji izjemno stanje in preki sod in omejila porotna sodišča.

Poljskim socijalnim demokratom je zapustil bivši krojač Czermek 30.000 gld. v strankine namene. To bi bilo nekaj za naše socijalno-demokratske voditelje, če bi jih dobili v roke.

P. Stojalovskega so izgnali iz ogerskega okraja Csacsa.

V Frankfurtu, od koder so prišle črno rdeče žolte barve, se je pokazala te dni prava nemška kultura. Dne 31. avg. je bil ondi velik požar. „Tagespost“ poroča, da se je množica „šalila“ s tem, da je prerezala pri gasilnih orodjih cevi in dejanski napadala ognjegase, ki so se branili s tem, da so namestu na ogenj, z nepoškodovanimi cevmi brizgali vodo na napadovalce. Če je taka kultura ob izviru Vsenemštva, zakaj se torej čudimo celjski in korški nemški kulturi!

Dreyfusovci se vesele, ker je prišlo na Francoskem na dan, da je neko pismo, katero je bilo med dokazi Dreyfusove krivde, ponaredil višji častnik Henry. Henryja so takoj aretovali, a on se je v zaporu usmrtil. Šef generalnega štaba Boisdeffre je odstopil. Govori se o reviziji Dreyfusove zadeve. Vojni minister Cavaignac je mož, ki bode storil vse, da se stvar pojasni. On je še vedno trdno prepričan o Dreyfusovi krivdi. Henry je falsifikacijo storil po obsodbi Dreyfusa.

Zrak.

Zrak obdaja našo zemljo 70 do 90 kilometrov visoko. Pritisk, katerega dela zrak na površje zemlje, se imenuje zračni tlak. Čem nižje sega zrak tem večji je tlak. Na nizkem morju je zračni tlak, tedaj precej močnejši, kakor na visokah gorah. Meri se pritisk zraka s tlakomerom (barometrom), t. j. s tri milimetre široko stekleno cevjo, napolnjeno z živim srebrom. Na morju bi bilo treba cev napolniti 760 milimetrov visoko, da bi držala ravnotežje zračnemu tlaku, na hribu, ki je 4000 metrov visok, sega živo srebro 4603 mm visoko, pri višavi 8000 metrov nad morjem kaže tlakomer 278.8 mm, v višavi 11.000 metrov 191.1 mm in v višavi 20.000 metrov nad morjem le 61.9 milimetrov. Vsled tega se s tlakomerom lahko zmeri, kako visoko leži kak kraj nad morjem.

Zrak pa ni vedno jednako gost, včasih je gostejši, včasih redkejši, kakor je napojen z vlago. Vsled tega nam tlakomer napoveduje tudi lepo ali pa grdo vreme.

Gotovo je da zrak pritiska na vse žive in nežive stvari na zemlji. Zrak, katerega ima povprek nositi eden človek, tehta 18 do 20 tisoč kilogramov. Razume se, da bi človeško telo ne moglo nositi te grozne teže, ko bi bilo manj

gosto in ko bi zrak v našem telesu ne delal protitiska; ker je pa protitisek od znotraj zelo enako močen, kakor oni od zunaj, zato ne čutimo pritiska zraka na površino našega telesa. Same mišice ne nosijo naših rok in nog, ampak to dela tudi zračni tlak. Zato se hitreje utrudimo pri hoji na višavah, kakor v ravninah, ker je zračni tlak ondi manjši in morajo mišice bolj čvrsto delovati.

Čem niže na zemlji smo, tem gostejši je zrak ker ga tlačijo zrak, ki je nad njim po zakonu težje. Kakor pri vsakem plinu, tako ima tudi pri zraku na njegovo gostoto vpliv toplina (temperatura). V mrazu se zrak skrči in zgosti, v goroti se raztegne in zreji. Čem višje gremo v goro, tem reji je zrak in tem manj ima v sebi tudi kisika. Zato moramo v višavi hitreje sopsti, srce mora bolj delovati, in ako bi prišli prav visoko, začutili bi veliko slabost, napadla bi nas omedlevica in nastopila bi smrt vsled pomanjkanja kisika. To spremembo zraka v višavah čutijo dobro zrakoplovci. Že 5000 metrov visoko bi človek ne mogel stalno bivati. Smrt pa nastopi baje v višavi od 8 do 11 tisoč metrov. Zrakoplovca Croce-Spinelli in Sivel sta umrla, ko sta priplula v balonu 8.600 metrov visoko, njuni tretji tovariš Tissandier je pa še ostal živ, in Glaisher je prišel celo v višavo 11.000 metrov. Nasprotno pa zrak postaja vedno gostejši, čem niže gremo v sredino zemlje. V gotovi globočini tudi teža zraka človeka umori. Tako je znanstveni preiskavi zraka navzgor in navzdol postavljena meja, ker človeško telo ne prenaša niti preradkega niti pregostega zraka.

Zrak katerega dihamo v se na prostem, ima 78,8 odstotkov dušika, 20,7 odstotkov kisika, 0,47 vodnega sopara, 0,03 odstotkov ogljikove kisline ter slučajno še nekoliko kake druge primesi. Iz sebe pa dihamo zrak, ki ima 79,2 odstotkov dušika, 15,4 odstotkov kisika, 4,4 ogljikove kisline in ki je ves prepojen z vodnim soparom. Človeško, oziroma živalsko telo porablja tedaj kisik ter oddaja ogljikovo kislino in vodni sopar. V človeških pljučih zrak nekako zgori in zato se porablja kisik. Z ogljikovo kislino napajajo zrak tudi požari in gore, ki bruhajo iz sebe ogenj. Nadomešča se pa kisik v zraku po rastlinah in ni se bati, da bi ga zmanjkalo. Rastline sprejemajo v se ogljikovo kislino in oddajajo kisik. Zato je v mestih zrak slabši, kakor v gozdih, koder drevesa izdihavajo dovolj kisika. Še slabši je pa zrak v mestih, kadar ga veter ne meša in s svežim zrakom ne nadomešča.

Listnica uredništva. Gosp. dopisniku iz Črneč: Prihodnjič prav gotovo!

Poslano*)

gosp. Davorinu Rovšku, fotografu v Ljubljani, v odgovor.

Vi ste me v svojem »Poslanem« v »Slovenca« in »Sl. Narodu« popolnoma po nepotrebnem in brez uzroka napadli v slovenski javnosti. Vaše »Poslano« nima drugega namena, nego sebe povečati, mene ogrditi, sebi delati reklamo, meni škodovati. Vi utemeljujete opravičenost svojega »Poslanega«, češ, da »spravljam jaz osebnost stvari mej svet«. — Ali sem jaz kaj spravil zoper Vas mej svet? Za

*) Za to »Poslano« je vredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

»Sočino« pisavo vendar ne morete staviti na odgovor mene. Ali menite, da je bila zaplemba vseh plošč in slik nadškofovih, tudi mojih lastnih, in hišna preiskava proti sovražnemu narodnjaku pod varstvom goriških policajev tako majhna reč, da je ostala prikrita »Sočinemu« uredništvu? — Vendar jaz sem po sklenjenem poravnanju storil, kar bi Vi s svojim značajem gotovo ne bili storili.

Neposredno potem, ko sem Vam poslal poravnano svoto, šel sem v uredništvo »Soče«, naznanil poravnano, ter prosil naj se o tej zadevi ne piše ničesar več. Če to ni res, naj »Soča« zanika.

Lopnili ste torej po meni brez razloga. Vaše postopanje je bila od kraja do konca koristolovsko, ne pa kolegialno, kakor skušate slepiti občinstvo. Vi ste vložili brzojavno in pismeno kazensko ovadbo, še predno ste imeli v rokah moje pismo dno. Tolmin 8. maja 1898; kajti jaz sem Vam iz Tolmina pisal 8. maja, Vi ste pa že istega dne začeli streljati name. Ni torej res, da Vas je še le moje pismo z dne 8. maja tako razkačilo. Tudi ni res, da ste mi »poprej zapretili« s tožbo. Brzojavno ste protestirali proti reprodukcijam, ob enem mi pa naznanili vložitev tožbe. Čemu pačite resnico? Ni res, da sem kedaj pripoznal, da sem Vam napravil škodo. Narobe! V vseh svojih pismih sem vselej zatrjeval, da niste trpeli niti krajcarja škode, ker nisem niti ene Vaših slik prodal, kar je dognala tudi sodnijska preiskava. Priznal sem sam svojo krivdo po zmislu zakonskih predpisov potem, ko sem bil po svojem odvetniku poučen o pravni naravi svojega dejanja. Dotlej pa sem bil v najboljši veri, da ni nič kaznjivega, posneti tuje fotografije, če niso pravice izrecno pridržane. Jaz sem pred par leti fotografiral pokojnega knez nadškofa Zorna in tudi škofa Mahnič, a kmalu so moje fotografije posneli in razprodajali nekateri goriški fotografje. Samo fotograf Marega razprodal je nad sto fotografij, kar mi je sam povedal, a jaz se zato niti zmenil nisem v trdni veri, da je posnemanje slobodno. Edino le vsled te pravne zmote sem posnel Vaše 3 fotografije; ali čim sem bil poučen o svoji zmoti, sem isto lojalno priznal in Vam ponudil vsako pošteno in primerno odškodnino. Ali Vi ste hoteli položaj izkoristiti. Vi ste dobro vedeli, da nisem niti ene Vaših slik prodal, da torej nimate absolutno nobene škode. Vas je le jezilo, da sem jaz pred Vami razprodal mnogo lastnih nadškofovih slik iz prejšnje dobe in da ste prišli Vi s svojimi slikami prekasno. Hoteli ste se odškodovati na moji zmoti za negativni uspeh Svoje kupčije. Zahtevali ste najprej odškodnine 500 gld. poleg vseh stroškov, potem ste prišli na 200 gld. in končno ste prijenjali na 171 gld. 74 kr., od katerih je 41 gld. 74 kr., Vaših pravnih stroškov. Jaz sem Vam pa od kraja ponujal povračilo vsake učinkovite škode; to ponudbo ste odklonili. Vam je šlo za lahek dobiček, ne za škodo. Kje bi bili Vi zaslužili 500 gld. ali 200 gld. ali celo samo 100 gld.? Ako nisem jaz prodal niti ene Vaših slik, ki so bile razpostavljene v treh knjigarnah (in se nahajajo še danes pri preiskovalnem sodniku v Gorici), je to najboljši dokaz, da je bilo občinstvo vže preskrbljeno z mojimi nadškofovimi slikami in kupčija z istimi je bila pri kraju.

Tako, kakor ste Vi z mano postopali, ne postopa pravi narodnjak iz središča naše domovine proti obmejnemu narodnjaku trpinu. Vi ste iz gole dobičkarije hoteli našim najljubejšim narodnim sovražnikom privoščiti veselje našega mejsebojnega klanja in provzročiti narodni škandal. Sedaj se mi še rogate, zakaj nisem pustil, da bi se bila vršila obravnava? Koliko narodne zavednosti, koliko plemenitosti tiči v tem vprašanju?! Povem Vam pa na uho, da če bi bil jaz tudi obsojen, ne bi bil imel nikdar toliko gmotne škode, kakor vsled poravnave. Svojo »odškodnino« bi bili pač iskali, našli pa bi je ne bili, ker škode niste imeli.

Anton Jerkič,

fotograf v Gorici, filijalka v Trstu.

Za dijake.

V svoji novi stavbi, sem odločil več prostorov za dijake. Oskrbljeni bodo z vsem. Za nadzorstvo je vestno skrbjeno. Plača po najnižji ceni. Uporaba vrta je prosta. Najvažnejše je, ker bodo stanovanja tik gimnazije.

Do 10. septembra prosi oglasila

80 (4-1) Viktor Omerza v Kranju.

VIZITNICE

priporoča
J. Blasnikova tiskarna.

Zoper slabokrvnost Železnato vino

kemične analize
odličnih strokovnjakov
kateri so v
železnatem vinu
lekarja

Piccoli-ja v Ljubljani

zmiraj potrdili navedeno množino železa, so najboljše spričevalo ter dajejo največje poročstvo za njega učinek. (2)

To vino je kaj dobro za slabokrvne, nervozne in vsled boleznih oslabele osebe, za blede, slohe (suhe) in bolehave otroke.

Cena polliterski steklenici 1 gld.

Svarilo! P. n. občinstvo se opozarja, da se v trgovino na brezvesten način spravlja China-železnato vino, katero nima ni trohice železa v sebi ter je s koseniljo pobarvano. Tako vino nima nobene zdravilne veljave, pa ga tudi koseniljina primes ne stori za dijetetično sredstvo.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših
klobukov, cilindrov, čepic i. t. d.
Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

Velespoštovanjem

18 (12-6)

J. Soklič,
Stari trg št. 1 (pod Trančo).

Prej **Albet Robida** Prej
M. Učak M. Učak
v Ljubljani, Rožne ulice št. 5
26 (25-16) izvršuje po najnižjih cenah
sobna slikarska dela

v vsakem slogu in ima tudi na blagovoljni ogled veliko zbirko najnovejših vzorcev. — Dela na deželi se vzprejemajo ob vsakem času. — Priporoča se posebno za alikanje cerkev in kapel. — Naročajo se dela lahko tudi pismenim potom.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 6 z.

priporoča svojo izborna zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najprostejših do najfinejših ružave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

== Cene nizke. == 8 (52-22)

Udano podpisana si usoja slavnemu občinstvu naznaniti, da je v svoji lastni hiši

v Prešernovih ulicah šte. 52

otvorila

restavracijo pri „Levu“

ter se bode trudila slav. občinstvo z dobrimi mrzlimi in gorkimi jedili, kakor tudi s posebno dobrim vinom in vrhniškim pivom postreči.

81 (3-1)

Spoštovanjem

Marija Borštnik.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid

navadno opeko za zid

39

ponujata

po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

Odvetnik Dr. JOSIP FURLAN

otvoril je svojo
odvetniško pisarno

v LJUBLJANI, Gosposke ulice št. 17A.

74 (3-3)

Prečastiti duhovščini, cerkvenim predstojnikom in dobrotnikom priporoča podpisani

svoje lepe izdelke
cerkvenih posod in orodja.

Že izgotovljene reči, katerih imam veliko v zalogi, n. pr.: več monštranc, kelihov, svečnikov, kandelabrov, lestencev itd., prodam 20% nižje od prejsnje cene.

Vsako novo naročilo ali popravilo, pozlačenje, posrebranje, poniklanje itd. se bode zanesljivo dobro in v kratkem času izvršilo. 49 (30-7)

Proračune in načrte naredim brezplačno. — Na ogled pošljem izgotovljene izdelke franko.

Z največjim spoštovanjem

Leop. Tratnik,
pasar-srebrar,
Ljubljana, sv. Petra cesta št. 27.

Kuverte s firmo

priporoča

J. Blasnikova tiskarna.

ERNST SPEIL,

mehanik,

Ljubljana, Turjaški trg št. 1.

(„Kotoliški Dom.“)

Zaloga šivalnih strojev in bicikljev po najnižjih cenah iz različnih tovarn.

Najnovejši izumi.

Vsa v to stroko spadajoča dela se točno in solidno in po najnižjih cenah izvršujejo.

Za mnogobrojna naročila se udano priporoča

Ernst Speil,
mehanik.

28 (24-17)

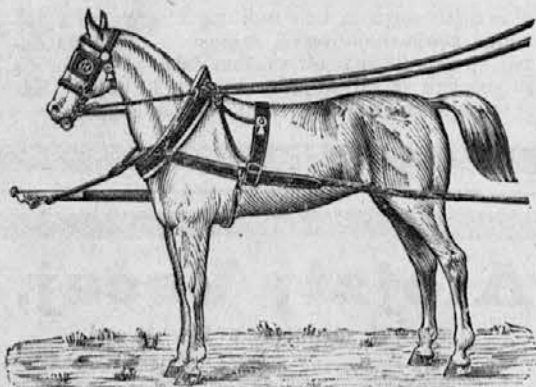
Prva največja kranjska tvrdka.

Fran Primožič,

jermenar in sedlar

74 (10-7)

Sv. Petra cesta št. 34. Ljubljana.

Priporoča se slavnemu občinstvu za izdelovanje jermenarskih in sedlarskih proizvodov, katera ukusno, trpežno in ceno izdeluje.

Ravno tam velika zaloga različnih konjskih oprem in sedlov, popolne jezde opreme itd.

Izdelovanje jermen za stroje in mline. — Vse poprave se dobro in po ceni izvršujejo.

Zunanja naročila se vestno in točno izvršujejo.

Pozor kolesarjem - novincem:

za vozno vežbanje s kolesom je velikanska dvorana na razpolago.

Prodaja
biciklov.

Največja zaloga koles z vsemi novostmi. Po znano najboljša in prekušana kolesa proti garanciji po najnižjih cenah. Mehanična delavnica za vsa popravila nahaja se v lastni hiši na Poljanski cesti št. 31, isto tam lep prostor na prostem za vežbanje na kolesu.

Puch, Styria
najboljša

Columbia
Helical-
Premier

Svetovnoznana
angleška kolesa
iz orožne tovarne B. S. A.

Velika zaloga vsakovrstnih šivalnih strojev po najnižjih cenah.

Ceniki šivalnih strojev ter koles se pošiljajo po pošti zastonj in franko.

40

Priporočam se p. n. občinstvu najuljudneje in vabim k obilnemu obisku.

Fran Čuden, urar v Ljubljani

P. n.

Dovoljujem si uljudno naznaniti, da sem meseca avgusta t. l. odprl svojo

odvetniško pisarno
v Šoštanju.

Z velespoštovanjem

79 (3-2)

dr. Fran Mayer.

Kave ni treba doma žgati!

Pred kratkim ustanovljena

„Delniška družba za žganje kave
na Reki“

preskrbela je svoje podjetje za žganje kave s posebnim patentovanim izvajanjem, katero opravičeno uživa „svetovno slavo“, kar je iz dveh nastopno navedenih vzrokov razvidno:

Prvič:

ostanejo kavi
vsi
neprecenljivi
sestavni deli
neskrčeni in

drugič:

pridobi kava,
po tem načinu
žgana, v
velikanski meri
na okusu,

katera svojstva jej tudi ostanejo, ako dalje časa leži.

Več izjav najslovitejših kemikov potrjuje zgoraj navedene trditve, o katerih istinitosti se lahko vsaka hišna gospodinja sama prepriča, ako jo kupi za poskušnjo.

Priporočamo troje finih, izbranih in priljubljenih vrst:

Portoriko kilo gld. 2.20,

Java „ „ 1.80,

San Paolo „ „ 1.60.

75 (12-6)

Jeglič & Leskovic

Jurčičev (Prešernov) trg št. 1.

Važno za vsako hišno gospodinjjo!